

RĪGAS
JURIDISKĀ
AUGSTSKOLA

PIEKTĀ RĪGAS JURIDISKĀS AUGSTSKOLAS STARPTAUTISKO UN EIROPAS TIESĪBU VASARAS SKOLA. VAI PASAULES KĀRTĪBA IZTURĒS?

Rīgas Juridiskās augstskolas 5. Vasaras skola starptautiskajās un Eiropas tiesībās norisināsies no 2025.gada 28.jūlija – 6.augustam. RJA Vasaras skolā mācības notiks no plkst. 10:00–14:00, latviešu valodā, kur pirmā un pēdējā mācību diena norisināsies klātienē, taču katra komponente tiks pasniegta attālināti ZOOM platformā. Vasaras skolu noslēgsim ar kāzusu risināšanu un kopējo diskusiju ar mācībspēkiem.

Protams, ka neviens nedomāja, ka 5. Rīgas Juridiskās augstskolas Vasaras skolā nonāksim pie jautājuma: “Vai pasaules kārtība izturēs?”. Taču tieši šī jautājuma gaismā Vasaras skolas dalībniekiem tiks piedāvāts apskatīt un diskutēt par vairākām starptautisko tiesību un Eiropas tiesību un institucionālās politikas tēmām. Kopš Krievijas Federācijas militāra uzbrukuma Ukrainai 2022.gada 24.februārī ir bijis skaidrs, ka Krievijas Federācija vēršas pret starptautisko kārtību un multilaterālismu, kāds tas ir veidojies kopš Otrā pasaules kara beigām. Mēs esam dzīvojuši divu pilnīgu dažādu pasaules vīziju konfrontācijas laikā. Latvija pieder tai pusei, kura uzskata, ka, neskatoties uz kultūru un vēstures atšķirībām, ir iespējams vienoties par pamatvērtībām, kurās veidot pasaules kārtību. Valstu suverenitāte, teritoriālā integritāte, cilvēktiesības, tiesiskums ir šādas vērtības. Otrā puse pārstāv uzskatu, ka spēks un vienpusējas intereses diktē valstu attiecības un pasaules kārtību. 2025.gads sākas ar konfrontācijas un spriedzes pieaugumu šo divu pasaulu sadursmē, jo viens no lielākajiem balstiem tai pasaules kārtībai, kas veidojās pēc Otrā pasaules kara, bet, īpaši, pēc Berlīnes mūra krišanas, proti, Amerikas Savienotās Valstis iestājās ambivalentā pozīcijā attiecībā uz starptautisko tiesību un multilaterālisma nozīmi. Līdz ar to jautājums, kuru uzdosim šajā vasaras skolā ir par to, vai valstu sadarbība ANO un citos līdzīgos formātos mainīsies šādas spriedzes rezultātā? Kā ir pieaugusi Eiropas Cilvēktiesību tiesas un Eiropas Savienības tiesas loma un kādu ietekmi šis lomas pieaugums ir atstājis uz tiesību institūtiem un to piemērošanu? Kāda ir šo procesu ir ietekme uz tiesību piemērošanu Latvijā?

Ņemot vērā Piektās Vasaras skolas tematisko ievirzi, Rīgas Juridiskai augstskolai ir tas gods kā īpašo viesi pieteikt Latvijas kandidatūras ANO Drošības padomē sekretariāta speciālo uzdevumu vēstnieku un sekretariāta vadītāju Andreju Pildegoviču.

Kā jau ierasts, Vasaras skolu veidos vairākas lielās tēmas, proti, starptautiskās tiesības, Eiropas Cilvēktiesību konvencija, Eiropas Savienības politika un Eiropas Savienības tiesības. Eiropas Savienības tiesības savukārt tiks skatītas caur Eiropas Savienības Tiesas un Vispārējās tiesas jaunākās judikatūras prizmu.

PROGRAMMA
28.jūlijs - 6. augusts

28. JŪLIJS (KLĀTIENĒ – RJA)

Starptautisko tiesību komponente

Prof. Ineta Ziemeļe un V. E. Andrejs Pildegovičs

Starptautisko tiesību komponentē runāsim par ANO Starptautiskās tiesas tiesvedību lietā par Genocīda apsūdzībām pret Ukrainu (Ukraina pret Krieviju). Uz šīs tiesvedības piemēra bāzes tiks skaidrota tiesas kompetence, jurisdikcija, procesa īpatnības, kā arī analizēta tiesas pozīcija pēc būtības saistībā ar Ukrainas apsūdzību par tās negodīgu apvainošanu par genocīda nozieguma veikšanu pret krieviski runājošiem Ukrainas iedzīvotājiem kā iemeslu Krievijas agresijai pret Ukrainu. Šī strīda konteksts ļauj tuvāk izprast spēka pielietošanas valstu attiecībās aizlieguma tiesību normas tvērumu. Papildus šajā komponentē tiks skatīts jautājums par to, kas ir draudu pielietot spēku valstu attiecībās tiesību normas saturs un vai tas netiek pārkāpts šā brīža starptautiskajās attiecībās nepārtraukti. Ar šo ir saistīts jautājums par ekonomiskā spiediena tiesisko vērtējumu starptautiskajās tiesībās.

Lektors	Laiks	Lekcija
RJA direktore Ieva Rācenāja	10:00 - 10:10	Vasaras skolas atklāšana.
V.E. A. Pildegovičs	10:10 - 11:10	Latvija ANO Drošības Padomē 2026.-2027.gg. Kopā par mieru un noturību.
Eiropas Savienības Tiesas tiesnese, Prof. I. Ziemeļe	11.10 - 11.30	Diskusija
	11.30 - 12.00	Kafijas pauze ar maizītēm
	12.00 - 12.45	Starptautiskās tiesas spriedums lietā Par genocīda novēršanas un sodīšanas konvencijas pārkāpšanu (Ukraina pret Krievijas Federāciju): procedūra, valstu iesaistīšanās Statūtu 63.panta kārtībā, iebildumi pret jurisdikciju un strīda esamību.
	12.45 - 13.00	Pauze
Eiropas Savienības Tiesas tiesnese, Prof. I. Ziemeļe	13.00 - 14.00	2024.gada 2.februāra sprieduma par iebildumiem analīze. Aizlieguma pielietot spēku valstu attiecībās tvērums un robežas ST interpretācijā.

Eiropas Cilvēktiesību konvencijas komponente

Prof. Ineta Ziemele un Kristaps Tamužs (LL.M)

Eiropas Cilvēktiesību konvencijas komponentē turpināsies darbs ar Eiropas Cilvēktiesību tiesas jaunāko judikatūru lietās, kas saistītas ar Krievijas agresiju Ukrainā. Šajā komponentē pievērsīsimies šobrīd cilvēktiesībās ļoti aktuālam jautājumam par to, vai un kā apdraudējuma konteksts vai ārkārtas stāvoklis ietekmē Konvencijā noteikto cilvēktiesību ierobežojuma izvērtējuma robežas.

Lektors	Laiks	Lekcija
ES Tiesas tiesnese, Prof. I. Ziemele	10.00 - 11.00	Tiesisko attiecību konteksta nozīme ECK interpretācijā. No Slivenko lietas līdz Ždanokas II lietai. Ievads.
ES Tiesas tiesnese, Prof. I. Ziemele un K. Tamužs (LL.M)	11.00 - 12.00	ECK noteikto cilvēktiesību tvēruma, ierobežojuma, leģitīmā mērķa un samērīguma izpratne īpašā kontekstā. Cilvēktiesību universalitātes iebilde.
	12.00 - 12.15	Pauze
K. Tamužs (LL.M)	12.15 - 13.15	ECT jurisdikcija – pamata noteikumi. Kad valsts ir atbildīga par iespējamiem cilvēktiesību pārkāpumiem? Kā noskaidrot atbildīgo valsti militāra konflikta vai cita Veida ārkārtas situācijas kontekstā?
K. Tamužs (LL.M)	13.15 -14.00	Kā pildīt starptautiskos cilvēktiesību pienākumus ārkārtas situācijās? ECK 15. pantā paredzēto atkāpju izdarīšanas nepieciešamība, saturs, nozīme un pārbaude.

30. JŪLIJS (ZOOM)

Eiropas Savienības institūciju spēle likumdošanas un ārējo attiecību jomā

V. E. Dr. Ilze Rūse, Latvijas vēstniece Zviedrijā

Šī vasaras skola norisināsies laikā, kad darbu ir uzsākusi jauna Eiropas Komisija un ES augstos amatus (Eiropadomes, Ārējo attiecību dienesta) uz nākošajiem 5 gadiem ieņēmušas jaunas amatpersonas. ES ārējās attiecības un ES aizsardzības politika pielāgojas ģeopolitiskās situācijas kritiskām vajadzībām, Eiropai uzņemoties aizvien lielāku atbildību drošības jomā. Dalībvalstu vienotība ES Padomē un Eiropadomē, ES prezidentūru loma (un iespējas), Eiropas Komisijas kompetence, atsevišķu dalībvalstu un to koalīciju līderība – šie jautājumi tiks skatīti no institucionālās spēles un ārpolitikas skatu punkta. Šajā vasaras skolas komponentē runāsim par Latvijas diplomātijas prioritātēm, t.sk. pēc ANO DP vēlēšanām (kas notiks š.g.jūnijā). Latvijas dalība ANO DP ir ieguldījums Latvijas drošības un suverenitātes stiprināšanā – diskutēsim.

Lektors	Laiks	Lekcija
V. E. Dr. Ilze Rūse	10.00 - 12.00	Eiropas Savienība ir ievadījusi jaunu institucionālo ciklu, kas būtiski atšķiras no iepriekšējā ārējo izaicinājumu ziņā. “Eiropa” pēc vēlēšanām ASV ir nostādīta jaunu uzdevumu priekšā. Eiropas Komisija sevi dēvē par ‘ģeopolitisku Komisiju’ un pamatoti, jo ES ir jāpierāda tās spēja būt vērā ņemamam partnerim uz globālās skatuves: drošības, aizsardzības, atbalsta Ukrainai, paplašināšanās, ES konkurētspēja un ārējā tirdzniecības jomās. Eiropadomes darba kārtībā nonāk nozīmīgi jautājumi par ES iekšējo un ārējo spēju stiprināšanu, iezīmējot līgumos paredzēto Eiropadomes institucionālo līderību. Lekciju dienu sāksim ar ES integrācijas pamatiem, līgumos sakņoto ES institūciju kompetencēm, aktuālajām izmaiņām Eiropas Komisijas koledžas sastāvā, Eiropas Savienības Padomes, Eiropadomes un Eiropas Parlamenta mandātu. Lai sapratu šībrīža risinājumus, svarīgi analizēt Eiropas vēsturisko pieredzi (80 gadi) un ES integrācijas mērķus un robežas. Nekļūstot par federāciju, ES šobrīd jādemonstrē saliedētība un spēja īstenot politiku, kas saglabā “pasaules kārtību” (vasaras skolas virstēma). Analizēsim jaunā Eiropas Parlamenta sastāvu un Eiropas iedzīvotāju politiskās izvēles.
	12.00 - 12.15	Pauze
Eiropas Komisijas pārstāvniecības Latvijā vadītāja, Zane Petre	12.15 - 13.30	Vasaras skolas viesis – Zane Petre , Eiropas Komisijas Pārstāvniecības Latvijā vadītāja (2021-2025). Zane Petre iezīmēs praktisku Redzējumu par Eiropas Komisijas pieeju ES drošības un atbalsta Ukrainai tēmām – EK priekšlikumi, stratēģijas, ambīcijas. Kā mainījusies EK pieeja, kādi ir politiskie un finanšu instrumenti rīcībai, kādā veidā EK prezidente, komisāri mandāta ietvaros īsteno EK programmu.
V. E. Dr. Ilze Rūse	13.30 - 14.00	Latvijas ārpolitikas skatu punkts. Diskutēsim Baltijas un Ziemeļvalstu reģiona pieeju starptautiskās politikas izaicinājumiem. Latvijas ievēlēšana ANO DP – ceļš uz ieviešanu un darbalaiks.

Eiropas Savienības tiesību komponente I

Prof. Ineta Ziemele, Eiropas Savienības Tiesas tiesnese un EST tiesneses I.Ziemeles biroja juriste
Kristīne Zubkāne (LL.M.)

Eiropas Savienības tiesību daļa attiecīgi izcels un skaidros Eiropas Savienības Tiesas un Vispārējās tiesas kompetenci dažādos ar ES ārējo darbību un kopējo drošības politiku saistītos jautājumos, kā arī ES tiesību un starptautisko tiesību attiecību jautājumos. Eiropas Savienības tiesību komponentes pirmā daļa tādējādi apskatīs starptautiskos līgumus, kas ir daļa no ES tiesībām, un to attiecības ar ES primāriem un sekundāriem tiesību aktiem; tādus līgumus, kurus ES nav ratificējusi, bet kurus ir ratificējušas visas dalībvalstis, un to ietekmi uz ES tiesību aktu interpretāciju un piemērošanu, kā arī ES tiesību un starptautisko paražu tiesību normu attiecības.

Kā jau ierasts, viena no vasaras skolas nodarbībām ir veltīta praktiskiem jautājumiem par prejudiciālā nolēmuma tiesvedību. Nodarbībā aplūkosim šīs procedūras elementus, šajā gadā kā piemēru skatot 2024. gada 24. oktobra spriedumu lietā C-227/23 Kwantum Nederland BV, Kwantum België BV pret Vitra Collections AG. Lieta skar jautājumu par autortiesību aizsardzību lietišķās mākslas priekšmetiem, kuru izcelsmes valsts nav dalībvalsts, Bernes konvenciju par literāro un mākslas darbu aizsardzību, kā arī kompetenču sadalījumu starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm.

Lektors	Laiks	Lekcija
Eiropas Savienības Tiesas tiesnese, Prof. I. Ziemele	10.00 - 11.00	Konvencijas, nolīgumi ar trešām valstīm, paražu tiesību normas. Tiesību normu hierarhija. ES noslēgto līgumu pārākuma princips.
	11.00 - 11.15	Pauze
	11.15 - 12.15	Starptautisko līgumu un ES tiesību akta saderīgas interpretācijas princips un ES tiesību akta spēkā esamības izvērtēšana (e.g. <i>Conti 11. Container Schiffahrt II</i> , C-188/23).
	12.15 - 12.30	Pauze
K. Zubkāne (LL.M.)	12.30 - 14.00	Meistarklase par prejudiciālā nolēmuma tiesvedību autortiesību aizsardzības kontekstā K.Zubkānes vadībā.

1. AUGUSTS (KLĀTIENĒ – RJA) un (ZOOM)

Eiropas Savienības tiesību komponente II

Laila Medina, Eiropas Savienības tiesas ģenerālvokāte un Dr. iur. Žaneta Mikosa

Eiropas Savienības tiesību komponentes otrajā daļā, vērtējot konkrētas lietas, analizēsim EST interpretācijas metodes kontekstā ar ES un dalībvalstu kompetencēm trīs aktuālās jomās – ierobežojošie pasākumi (prejudiciālo nolēmumu procedūra un tiešās prasības), ES ārējās attiecības un ES tiesību pārkāpuma procedūra (dalībvalsts pienākumi, pārstāvēt ES intereses ANO).

Lektors	Laiks	Lekcija
Eiropas Savienības Tiesas ģenerālvokāte, Laila Medina un Dr. iur. Žaneta Mikosa	10.00 - 11.00	EST lieta C-158/23, <i>Keren</i> (bēgļu integrācija): ES tiesību avotu specifika migrācijas regulējumā, dalībvalstu kompetence, normu interpretācijas metožu analīze konkrētās EST lietas kontekstā.
	11.00 - 11.15	Pauze
Eiropas Savienības Tiesas ģenerālvokāte, L. Medina un Dr. iur. Ž. Mikosa	11.15 - 12.45	C-271/23, <i>Komisija v Ungāriju</i> (pārkāpuma procedūra, balsojums ANO): ES un dalībvalstu kompetence, pārstāvēt ES intereses Apvienoto Nāciju Organizācijā ES tiesību akta tiesiskuma pārbaude, ietvarlēmumi un to sasaiste ar starptautiskajiem līgumiem un lojalitātes princips konkrētās EST lietas kontekstā.
	12.45 - 13.00	Pauze
Eiropas Savienības Tiesas ģenerālvokāte, L. Medina un Dr. iur. Ž. Mikosa	13.00 - 14.00	EST lietas C-109/23, <i>Jemerak</i> un C-702/23 P, <i>Timčenko</i> (Kopējā ārpolitika un drošības politika (KĀDP)): Ierobežojošie pasākumi (prejudiciālo nolēmumu procedūra un tiešās prasības), EST interpretācijas metodes un Padomes lēmuma tiesiskuma pārbaude minēto lietu ietvaros.

4. AUGUSTS (KLĀTIENĒ – RJA) un (ZOOM)

Eiropas Savienības tiesību komponente III

Pēteris Zilgalvis, Eiropas Savienības Vispārējās Tiesas tiesnesis un Ilona Rūķe, LL.M

Eiropas Savienības tiesību komponentes trešajā daļā aplūkosim jomu, kur starptautiskās ekonomiskās attiecības stiprina vai vājina Eiropas Savienības lomu jaunā, nestabilā Pasaules kārtībā. Šajā sadaļā, apskatīsim Eiropas Savienības Vispārējās tiesas jaunāko tiesas praksi attiecībā uz vairākām ekonomikas jomām stratēģiskās autonomijas un drošības gaismā: datu plūsmas uz ASV digitālajā ekonomikā, advokātu tiesības un pienākumi ierobežojošo pasākumu kontekstā un loma, kuru spēlē intelektuālais īpašums situācijā, kur daudzi pasaules vecākie un pazīstamākie zīmoli nāk no Eiropas un ir bieži sastopami mēģinājumi uz to rēķina iedzīvoties. Lai gan intelektuālā īpašuma tiesības regulē dažādi starptautiski un nacionālo valstu tiesību akti, tās ir ietvertas arī Eiropas Savienības tiesību aktos un turpina attīstīties. Lekcija dos ieskatu Intelektuālā īpašuma tiesību vēsturiskajā attīstībā, aplūkos šo tiesību regulējumu Eiropas Savienības kopējā telpā un sniegs informāciju par Eiropas Savienības Vispārējās tiesas lomu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzībā.

Lektors	Laiks	Lekcija
ES Vispārējās Tiesas tiesnesis, Pēteris Zilgalvis	10.00 - 11.30	Advokātu tiesības un pienākumi ierobežojošo pasākumu kontekstā un datu plūsmas uz ASV digitālajā ekonomikā.
	11:30 - 12:30	Pauze
Ilona Rūķe, (LL.M)	12.30 - 14.00	Intelektuālā īpašuma tiesības Eiropas Savienības kopējā telpā un to aizsardzība.

5. AUGUSTS (KLĀTIENĒ – RJA) un (ZOOM)

Eiropas Savienības tiesību komponente IV

Inga Reine, Eiropas Savienības Vispārējās Tiesas tiesnese un ES Vispārējā Tiesā kā juriste tiesneses
Ingas Reines birojā Vineta Bei (LL.M)

Eiropas Savienības tiesību komponentes ceturtajā daļā, ES kopējās aizsardzības politikas un “ReArm Europe” plāna kontekstā, aplūkosim gan valsts atbalsta un publiskā iepirkuma, gan piekļuves informācijai jautājumus kā no materiāltiesiskā, tā procesuālā aspekta, veltot arī uzmanību to analīzei turpmāk sagaidāmu tiesvedību kontekstā. Attiecībā uz ES tiesu nolēmumos ietverto atziņu izmantošanu nacionālā līmenī šogad turpināsim apskatīt ar rīcības brīvības izmantošanu saistītus jautājumus, īpaši pievēršoties ES kopējās aizsardzības politikas kontekstā izdarīto/izdarāmo politisko izvēļu pieņemšanā īstenotajai/īstenojamajai rīcības brīvībai. Šajā ziņā tiks apskatīta šīs rīcības brīvības atpazīšana juridiskajos aktos, tās robežas un ES tiesu vērtējums attiecībā uz šādu lēmumu pārbaudes tiesā robežām.

Lektors	Laiks	Lekcija
ES Vispārējās Tiesas tiesnese Inga Reine	10.00 - 12.00	Pašreizējā ģeopolitiskajā situācijā aktuāli jautājumi valsts atbalsta, publiskā iepirkuma un piekļuves informācijai jomās sagaidāmu ES tiesvedību kontekstā.
	12.00 - 12.30	Pauze
Vineta Bei (LL.M)	12.30 - 13.30	Aktuāli ar rīcības brīvības izmantošanu saistīti jautājumi ES tiesību kontekstā.
	13.30 - 14.00	Jautājumi un komentāri

6. AUGUSTS (KLĀTIENĒ – RJA)

Noslēguma dienā dalībniekiem būs iespēja risināt kāzusu izvēlētāja komponentē:

1. Starptautisko tiesību komponente;
2. Eiropas Cilvēktiesību konvencijas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras komponente;
3. ES tiesību komponente;
4. ES Vispārējās tiesas kompetences un judikatūra.

	Laiks	Vieta
Kāzusu risināšana izvēlētājā komponentē	10.00 - 11.30	Informācija par RJA telpu attiecīgajai komponentei tiks sniegta 5. augstā (dalībniekiem izvēloties komponenti)
Pauze	11.30 - 11.40	
Prezentācija	11.40 - 12.10	RJA W42
Noslēguma seminārs ar visiem Vasaras skolas lektoriem	12.10 - 13.15	RJA W42
Diplomu izsniegšana un kafijas pauze	13.15 - 14.00	RJA W42